

๗๒๓๙
๒๖
๑๓.๓๙

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักบริหารกลาง ส่วนอำนวยการ โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๔๒๙๒-๓ ต่อ ๕๖๙๗

ที่ ทส ๑๖๐๑.๑/ว ๕๕๗๙

วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

รองอธิบดีกรมป่าไม้ทุกท่าน

ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน

ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

สำนักบริหารกลาง ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๒๐๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ เรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

- เพื่อโปรดทราบ

- เพื่อดำเนินการ / กว

- ไม่ทบทวน

(นายจิระพงษ์ สุทธาทัญจวิ)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๑๒ ก.ย. ๒๕๕๕

(นายสัมพันธ์ นิสิตถิ)

ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการ

1๕๘/๑๓๗๖๑๖๖๖

๑๒ ก.ย. ๒๕๕๕

(นายประลอง ดำรงค์ไทย)
ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน

ห้อง ร.ปกท.ทส. (สุรพล บัดตานี)
 รับที่ 2626
 วันที่ 21 ส.ค. 2555
 เวลา 14.49 น.

๗๐ ๘๐๐

ห้อง ปกท.ทส.
 เลขรับ 7234
 วันที่ 21 ส.ค. 2555
 เวลา 14.00

สำนักงานรัฐมนตรี ทส.
 เลขรับ 4697
 วันที่ 21 ส.ค. 2555
 เวลา 15.52

ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๒๐๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

ห้อง ร.ปกท.ทส. (สุรพล บัดตานี)
 รับที่ 2765
 วันที่ 27 ส.ค. 2555
 เวลา 17.34 น.

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

สำนักงานเลขาธิการ
 ทรัพยากรธรรมชาติ
 เลขรับ 23096
 วันที่ 27 ส.ค. 2555
 เวลา 17.07

เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

สปท.ทส. รับที่ 1764 เวลา 15.01 น.
 วันที่ 23 ส.ค. 2555

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๒๗๐๐/๒๓๘๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบการถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ ลงมติเห็นชอบการถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ในนามรัฐบาลและปวงชนชาวไทย ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

จึงเรียนยืนยันมา

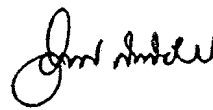
เรียน ปกท.ทส.

เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

 ๒๒.๘๐.๖๖
 (นายสุรพล บัดตานี)

รองปลัดกระทรวง รักษาการแทน
 ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอแสดงความนับถือ

(นายอำพน กิตติอำพน)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทส ๐100/ 5442 20 ส.ค. 2555

ปกท.ทส. ดำเนินการ

 ๒๐.๘.๕๕
 (นายอำพน กิตติอำพน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๘

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๒๒๔

www.cabinet.thaigov.go.th

๑๔ สิงหาคม
 ๑๖ สิงหาคม
 ๑๗ สิงหาคม
 ๑๘ สิงหาคม

ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/สทศ คอ.๒๗/สิงหนคร ๒๕๕๕

เรียน ปคร.ทส.

เห็นควรแจ้งทุกหน่วยงานใน ทส. และสำนัก/ศูนย์
ในสังกัด สป.ทส. เพื่อทราบ

(นายสมชัย มาเสถียร)

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี
รองอธิบดีฯ
ย.ประยุทธ์ แก้วสุวรรณศิริ
ทำหน้าที่ ผอ.สปท.ทส.

รับ ๑๐๑๐๗

ที่ ๓๐ ส.ค. ๒๕๕๕

ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/ว ๒๗๒๓ ๓๐ ๒๗ สิงหนคร ๒๕๕๕

เรียน เลขาธิการ สผ.

ผ่านบริหารทั่วไป

อธิบดีทุกท่าน ปท. รับที่ 2596

ผอ.รัฐวิสาหกิจทุกท่าน วันที่ 5 ก.ย. 2555

ผอ.องค์การมหาชนทุกท่าน

ผอ.สำนัก/ศูนย์ ในสังกัด สป.ทส.ทุกท่าน

เพื่อโปรดทราบ

กรมป่าไม้

รับที่ ๑๔๗๐๕

วันที่ ๒๙ ส.ค. ๒๕๕๕

เวลา.....

(นายสุรพล บัดตานี)

รอง ปท.ทส.

ทำหน้าที่ ปท.ทส.

สง ผ่ายบริหารทั่วไป

-1๕๖๗

(นายสุรจิต กาญจนบุญธร)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

สขก.

๑๖๐๗

๓๑.๘.๕๕

นายประยุทธ์ แก้วสุวรรณศิริ
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมป่าไม้

ผู้อำนวยการ

(นายจิระพงษ์ ตูรภาพุญจน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๓ ก.ย. ๕๕

สง ผ่ายบริหารทั่วไป

-1๕๖๗

(นายประสิทธิ์ สุขปลั่ง)

เจ้าพนักงาน ป่าไม้ชำนาญงาน
ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนวิชาการ

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการถวายพระราชสมัญญา จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอเสนอเรื่องการถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ เพื่อประกาศพระเกียรติคุณและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อวงการไหมไทย โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๘ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อปฏิบัติพระราชกรณียกิจเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ชนบททั่วทุกแห่งของประเทศ โดยมีได้เพียงรับสั่งถามทุกข์สุขเท่านั้น แต่จะทอดพระเนตรราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จและมีรับสั่งถามชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวอย่างละเอียด ซึ่งราษฎรในชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่แน่นอน ทั้งสองพระองค์มีความห่วงใยชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรและมีพระราชดำริที่จะช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขเพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๑.๒ ต่อมา ปี พ.ศ.๒๕๑๓ เกิดอุทกภัยขึ้นในจังหวัดนครพนม ทำให้นาข้าวเสียหาย ครั้นเมื่อน้ำลดลงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่ประสบอุทกภัยพร้อมกับพระราชทานสิ่งของเครื่องอุปโภคและบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า การช่วยเหลือราษฎรมิใช่ช่วยเหลือแต่เพียงเฉพาะหน้า แต่ควรช่วยเหลือราษฎรให้มีรายได้สม่ำเสมอในระยะยาว ทุกครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทอดพระเนตรราษฎรสวมใส่ผ้าไหมมัดหมี่มาเฝ้ารับเสด็จ ซึ่งล้วนแต่เป็นผ้าไหมไทยที่มีลวดลายสวยงาม วิจิตรบรรจง แตกต่างกันไปเฉพาะท้องถิ่น จึงมีพระราชดำริให้ราษฎรทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นอาชีพเสริม อันเป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่ดึกดำบรรพ์มาแต่สมัยบรรพบุรุษ รวมทั้งเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังมีพระราชดำริให้ส่งเสริมการประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหมในทุกพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภูมิภาคอื่นทั่วประเทศ เช่น ฝ่ายกเมืองนคร จ.นครศรีธรรมราช ฝ่ายกดอกลำพูน จ.ลำพูน ผ้าไหมแพรวา จ.กาฬสินธุ์ ผ้าไหมมัดหมี่ จ.ขอนแก่น เป็นต้น ตลอดจนการคิดค้นลายผ้าไหมและอนุรักษ์ผ้าไหมไทยลายโบราณของแต่ละภูมิภาค ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และสร้างความมั่นคงในอาชีพยังประโยชน์แก่ราษฎรสืบมา

๑.๓ จากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเยี่ยมราษฎรพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรต้องทำงานหนักและเผชิญกับภัยธรรมชาติ ทำให้ฐานะยากจน ทรงมีพระราชปณิธานที่จะส่งเสริมและฟื้นฟูการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อให้ราษฎรมีรายได้เสริม จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นการก่อตั้ง “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์” และเปลี่ยนเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” โดยทรงรับเป็นองค์ประธานมูลนิธิและพระราชทานสิ่งของให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นชนบทอยู่เสมอมิได้ขาด นอกจากนี้ยังทุ่มเทอุทิศพระวรกายและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ร่วมกับองค์การสังคมสงเคราะห์และองค์การการกุศลเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น เช่น การจัดโครงการศึกษาฝึกอบรมศิลปหัตถกรรม การส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาที่ได้รับเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณกาล เป็นต้น

๑.๔ เมื่อปี ๒๕๔๕ มีผู้นำเข้าเส้นไหมและเส้นใยสังเคราะห์อื่นจากต่างประเทศ ทำให้ผ้าไหมไทยมีคุณภาพด้อยลงแต่ผู้ผลิตยังคงเรียกว่า “ผ้าไหมไทย” หรือ “Thai Silk” เพื่อการค้า ส่งผลให้ผู้ซื้อทั้งในและต่างประเทศไม่มั่นใจในคุณภาพของผ้าไหมไทย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชกระแสรับสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจในผ้าไหมไทย ซึ่งได้กำหนดเป็นข้อบังคับการใช้เครื่องหมายรับรองตามบทบัญญัติ มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานสัญลักษณ์นกยูงไทยให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย โดยแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ได้แก่ ทรานกยูงพระราชทาน สีทอง (Royal Thai Silk) สีเงิน (Classic Thai Silk) สีน้ำเงิน (Thai Silk) และสีเขียว (Thai Silk Blend) ปัจจุบันจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในต่างประเทศไปแล้วรวม ๓๖ ประเทศ และในปีเดียวกันนี้คณะกรรมการไหมระหว่างประเทศได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลหุสสปาสเตอร์แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และทุ่มเทเสียสละอุทิศพระวรกายศึกษาพัฒนาไหมไทยและนานาชาติ ตลอดจนอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมสนับสนุนผ้าไหมไทยซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สามารถสร้างรายได้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรอาชีพที่มั่นคงและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๑.๕ ด้วยพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยราษฎรสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริให้มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านไหมของประเทศไทย เพื่อดูแลและช่วยเหลือเกษตรกรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ตั้งหน่วยงานเพื่อสนองพระราชปณิธาน ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานชื่อหน่วยงานว่า “สถาบันไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จนกระทั่งในปี ๒๕๕๒ ได้ยกฐานะเป็นกรมไหม สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการกึ่งศึกษา วิจัย พัฒนา การอนุรักษ์พันธุกรรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมสนับสนุนการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของประเทศไทยทั้งระบบ เพื่อให้ช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนาไหมไทยอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีภารกิจสำคัญคือการอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมภูมิปัญญาไหมไทยอันเปรียบเสมือนมรดกที่ล้ำค่าของแผ่นดิน จากพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถที่ทรงทุ่มเทเสียสละอุทิศ

เอกสารประกอบ

การถวายพระราชสมัญญา“พระมารดาแห่งไหมไทย”

แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมหม่อนไหม

โทร. ๐ ๒๕๕๘ ๗๙๑๑ , ๐ ๒๕๕๘ ๗๙๒๔-๖ ต่อ ๑๐๑

โทรสาร ๐ ๒๕๕๘ ๗๙๒๑ , ๐ ๒๕๕๘ ๗๙๒๖

สารบัญ

๑. พระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และพระมหากษัตริย์คุณที่มีต่อชาวไทย
 - ๑ พระราชกรณียกิจ
 - ๒ ก่อกำเนิด “ศิลปาชีพ”
 - ๓ พระราชทานชุดแต่งกายประจำชาติ (ชุดไทยพระราชทาน)
 - ๔ ตราสัญลักษณ์ “นกยูงพระราชทาน”
 - ๕ รางวัลจากนานาประเทศ/รางวัลหุ่ยปาสเตอร์
 - ๖ พิพิธภัณฑสถานหุ่ยปาสเตอร์ในพระสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
 - ๗ ก่อกำเนิด “กรมหม่อมใหม่”

๒. ภาคผนวก

- ๑ รายงานการประชุมผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒ หนังสือราชบัณฑิตยสถาน
- ๓ ร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

พระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อคนไทย

- ๑ พระราชกรณียกิจ
- ๑ ก่อกำเนิด “ศิลปาชีพ”
- ๑ พระราชทานชุดแต่งกายประจำชาติ (ชุดไทยพระราชทาน)
- ๑ ตราสัญลักษณ์ “นกยูงพระราชทาน”
- ๑ รางวัลจากนานาชาติ/รางวัลหุ่ยปาสเตอร์
- ๑ พิพิธภัณฑสถานหุ่ยปาสเตอร์พัฒนาในพระสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ๑ ก่อกำเนิด “กรมหม่อนไหม”

การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งไหมไทย” แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดการใช้ผ้าไหมไทยมาตั้งแต่ทรงเป็น ม.ร.ว.สิริกิติ์ กิติยากร ด้วยความผูกพันการใช้ผ้าไหมมัดหมี่ โดยจะทรงนุ่งขึ้นไหมมัดหมี่เพื่อเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่เสมอ ซึ่งสมัยแรกการทอผ้าพื้นเมืองยังมิได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้แพร่หลาย ทรงใช้ผ้าไหมโคราชและผ้าไหมเขียงใหม่ทั้งชนิดเลื่อนและชนิดพิมพ์ หรือทอเป็นลายและดอกดวงต่าง ๆ และโปรดฉลองพระองค์ที่ตัดเย็บด้วยผ้าไหมเสมอมาจนถึงปัจจุบัน

หากย้อนไปเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเยี่ยมราษฎรในท้องที่ชนบททั่วทุกแห่งทั่วประเทศ ขณะโดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้เพียงแต่มีรับสั่งถามทุกข์สุขแล้วก็เลยไป แต่จะทรงทอดพระเนตรราษฎรที่มาคอยเฝ้าอย่างเอาพระทัยใส่และมีรับสั่งถามถึงการทำการทำกิน ชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวอย่างละเอียด จะทรงครุ่นคิดและกังวลพระทัยเสมอว่าราษฎรที่ทรงพบนั้นมีความลำบาก บางคนมีลูกมาก มีที่ดินทำกินน้อยหรือขาดที่ทำกินหรือไม่มีเลย อาชีพหลักคือเกษตรกรรม ซึ่งขึ้นกับสภาพของดินฟ้าอากาศที่ไม่แน่นอน เกษตรกรต้องประสบปัญหาภัยธรรมชาติ บางปีฝนแล้ง บางปีน้ำยังท่วม ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ เกิดอุทกภัยขึ้นในจังหวัดนครพนม น้ำหลากล้นแม่น้ำศรีสงครามทั้งสองฝั่ง ทำให้น้ำข้าวราษฎรเสียหายส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ครั้นเมื่อน้ำลดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรที่ประสบอุทกภัยและพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ในขณะที่เสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า การพระราชทานสิ่งของเป็นเพียงการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของราษฎร แต่ควรสร้างอาชีพที่มีรายได้สม่ำเสมอ เพื่อราษฎรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงตระหนักในพระราชปรารภและทรงห่วงใยพสกนิกร

ด้วยทรงห่วงใยในราษฎรที่ประสบอุทกภัย จากการเสด็จพระราชดำเนินทรงพบว่า ราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จล้วนสวมใส่ผ้าไหมมัดหมี่ ลวดลาย วิจิตรสวยงาม ซึ่งน่าจะทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นโครงการผ้าไหมมัดหมี่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การทอผ้าไหมมัดหมี่ในครัวเรือนเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมอันดีงามของแต่ละท้องถิ่น ทรงมีพระราชดำริที่จะดำรงรักษาไว้มิให้สูญหาย โดยทรงส่งเสริมการทอผ้าไหมทุกพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งให้ราษฎรสามารถทำได้เองโดยไม่ต้องมีครูให้การอบรม เนื่องจากเป็นมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่ครั้งปู่ย่าตายาย ทุกครัวเรือนจะรู้จักการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหมใช้เองในครัวเรือน ในช่วงแรกของการส่งเสริมโครงการทอผ้าไหมมัดหมี่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทรงขอให้ชาวบ้านทอผ้าเพิ่มขึ้นจากที่ทอใช้เองในครัวเรือน โดยทรงรับซื้อสำหรับตัดเย็บเป็นชุดฉลองพระองค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และคุณหญิงจรวงจิตต์ ทีชะระ นางสนองพระโอษฐ์ (ในขณะนั้น) ไปติดต่อขอซื้อผ้าไหมจากชาวบ้านในพื้นที่ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้ราคาผ้าสูงกว่าทั่วไปเพื่อให้คุ้มค่าแรงงาน ขอให้ถือเสมือน “แม่ให้ลูก” โดยให้จัดซื้อและที่อยู่ของผู้ทอผ้าที่มีลวดลายเฉพาะถิ่นสวยงามเป็นพิเศษ รวมทั้งยังพระราชทานคำแนะนำให้ชาวบ้านขยายฝีมือให้สามารถทอผ้า ได้ยาวขึ้นแทนที่จะทอเป็นถุงเดียวหรือสองถุงก็สามารถทอได้หลายเมตรติดต่อกัน ทรงตรวจคุณภาพและพระราชทานคำแนะนำการทอผ้าที่ออกไปรับซื้อ โดยจะต้องระมัดระวังการย้อมสีให้เสมอกันและใช้สีที่มีคุณภาพ สำหรับเส้นไหมโปรดให้ใช้ “ไหมน้อย” เนื่องจากเป็นไหมที่สาวออกจากรังไหมชั้นในซึ่งเป็นไหมเส้นเล็กละเอียด ไม่เป็นปมปม ถือว่าเป็นไหมชั้นดีที่สุด ทำให้ผ้าที่ทอเป็นแพรนุ่ม ไม่ยับง่าย เมื่อราษฎรอยู่ดีกินดีจะส่งผลให้สังคมมีคนดีมีคุณภาพ การจัดหาอาชีพเสริมควรให้เหมาะสมกับค่าแรงและฝีมือ นอกจากนี้ยังทรงพระราชทานสิ่งของและอุปกรณ์ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นแก่ราษฎรผู้ทอผ้า เช่น แวนตา ห้องเลี้ยงไหม พันธุ์ไหม พันธุ์หม่อน อุปกรณ์ทอผ้าอื่น เป็นต้น ทรงส่งเสริมสนับสนุนให้ทอผ้าไหมออกมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นเรื่อยมา

ก่อกำเนิดศิลปาชีพ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทรงรับซื้อผ้าไหมและพระราชทานอุปกรณ์ทอผ้าเสมอมาเพื่อส่งเสริมโครงการทอผ้าไหมมัดหมี่และโครงการส่งเสริมอาชีพอื่นในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้จัดตั้งเป็นมูลนิธิ และพระราชทานนามว่า “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ” ทรงพระกรุณารับเป็นองค์ประธานมูลนิธิและทรงรับมูลนิธิไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับราษฎรโดยอาศัยวัสดุในท้องถิ่น เพื่อไม่ให้ราษฎรละทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นและลดปัญหาทางสังคม รวมทั้งเพื่อธำรงรักษาและสนับสนุนศิลปหัตถกรรมไทยให้คงอยู่ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์” และเปลี่ยนเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” และในปี ๒๕๒๒ ได้ก่อตั้งโรงเรียนฝึกศิลปาชีพในบริเวณสวนจิตรลดา เพื่อเป็นศูนย์กลางศิลปาชีพทั่วประเทศ ฝึกให้ความรู้ทั้งหมด ๒๖ แผนก โดยฝึกการทอผ้าไหมให้มีความหลากหลายชนิดเพิ่มขึ้น เช่น ผ้าไหมแพรวา ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมลายลูกแก้ว ไหมขัด ไหมจก เป็นต้น เพื่อสืบสานอนุรักษ์และสืบทอดการทอผ้าไหมให้กว้างขวาง ทรงเห็นว่าอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิฯ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทรงมีพระราชดำริให้ขยายไปทั่วทุกภาคของประเทศ ไม่ว่าจะเป็น

ภาคใต้ ทรงเห็นว่าหลังจากการประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนาหรือกรีดยางแล้ว ราษฎรยังมีเวลาว่างอยู่บ้าง น่าจะรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมเป็นการเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น จึงทรงมีพระราชดำริให้ราษฎรเรียนทอผ้า โดยพระราชทานอุปกรณ์ต่าง ๆ และครูไปทำการฝึกสอนให้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งครูมาสอนย้อมสี ย้อมทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหมทรงพระราชทานทั้งค่ากินอยู่และเงินเดือน มีการส่งเสริมให้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในบางตำบลและมีการทอผ้าไหมเกลี้ยงสีธรรมชาติด้วย

และภาคเหนือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชดำริว่าประเทศไทยมีชื่อทางผลิตผ้าไหมมานานแล้ว จึงโปรดให้หาไหมไทยส่งไปให้ทอ เพราะชาวเขียงใหม่ไม่นิยมปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ได้แต่ซื้อจากที่อื่น ครั้งแรกใช้ไหมพันธุ์ต่างประเทศเป็นเส้นยืน และไหมไทยพันธุ์พื้นเมืองเป็นเส้นพุ่ง ต่อมาส่งครูอีสานไปสอน

ฟอกไหมและปั่นไหม จึงทอด้วยไหมไทยพันธุ์พื้นเมืองทั้งเส้นยืน และเส้นพุ่ง นอกจากนี้ยังสอนทอจกและฝ้ายกอย่างง่าย ยกดอกพิกุลและยกเป็นจกทั้งตัว ซึ่งทำได้ดีไม่แพ้คนที่ทอผ้าอาชีพและมีความชำนาญมาก่อน เมื่อการฝึกทอผ้าเป็นผลขึ้นแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงฝึกทอผ้าขึ้น และพระราชทานชื่อว่าโรงฝึกทอผ้าพระราชทาน

ภายหลังเมื่อสร้างพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์เป็นที่ประทับ ยามเสด็จพระราชดำเนินจะโปรดเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรจนถึงบ้านอย่างทั่วถึง สมาชิกกลุ่มผ้าไหมจึงมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการเสด็จฯ เยี่ยมและตรวจงานสมาชิกศิลปาชีพบางครั้งพระองค์จะประทับทรงงานอยู่กับที่นานนับหลาย ๆ ชั่วโมง เช่น เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เสด็จฯ ออกจากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ตั้งแต่เวลา ๑๑.๐๐ น. ไปยังวัดถ้ำกลองเพล จังหวัดอุดรธานี เมื่อเสด็จฯ ถึงจะเริ่มทรงงานทันที มีชาวบ้านนำผลงานมาถวายให้ทอดพระเนตรเนื่องแน่นไม่ขาดสายได้ทรงตรวจงานอยู่อย่างไม่ย่อท้อ วันนั้นเสด็จฯ กลับถึงพระตำหนักเป็นเวลาเกือบ ๐๔.๐๐ น. ของวันใหม่ และในบางพื้นที่ที่เสด็จพระราชดำเนินไปตามหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือราษฎรยากจนซึ่งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งยากจนหนักและอยู่ในเขตผู้ก่อการร้าย ทรงส่งเสริมให้ราษฎรประกอบอาชีพซึ่งก่อให้เกิดรายได้ ราษฎรที่เคยอดอยากยากแค้นจึงมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวให้อยู่ดีกินดีและรักถิ่นฐานบ้านช่อง ไม่คิดที่จะละทิ้งไปหางานทำในเมือง เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและถ้าแม่บ้านบ่นเรื่องความยากจนจะรับสั่งให้ทอผ้าและส่งผ้ามาให้ พระองค์จะทรงรับซื้อเอง เพื่อจะได้มีเงินส่งให้ลูกเรียนหนังสือเป็นพระราชประสงค์ที่จะให้ราษฎรมีการศึกษาสูงขึ้น เพื่อจะได้เป็นคนที่มีคุณภาพและจะได้มีโอกาสทำมาหารายได้ที่ดีขึ้นด้วย ชาวบ้านที่ได้รับรายได้จากการทอผ้าต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง

พระราชทานชุดแต่งกายประจำชาติ (ชุดไทยพระราชทาน)

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในต่างประเทศ. อย่างเป็นทางการ มีพระราชดำริว่า จะสร้างสรรค์รูปแบบการแต่งกายชุดไทยที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทย สมัยนั้นยังไม่มีชุดไทยต่าง ๆ ตามพระราชนิยม จึงได้ทรงคิดใช้ไหมไทย ผ้าไทย และฝ้ายกต่าง ๆ มาประดิษฐ์ตกแต่งเป็นฉลองพระองค์เพื่อให้แสดงถึงลักษณะของความเป็นไทย ทรงเจริญรอยสมเด็จพระพันปีหลวง สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เรื่องการใช้ฉลองพระองค์ ทรงปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์และการแต่งกายของสตรีไทยสมัยโบราณหลายท่าน คิดค้นเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีไทยขึ้นใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยนำแบบการแต่งกายของสตรีไทยในสมัยโบราณมาประยุกต์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ ชุดไทยสำหรับสตรีแบบต่าง ๆ โดยใช้ชื่อพระตำหนักและพระที่นั่ง ดังนี้

ชุดไทยเรือนต้น ตั้งชื่อตามเรือนต้น ใช้ผ้าไหมมีลายริ้วตามขวางหรือตามยาว หรือใช้ผ้าเกลี้ยง มีเชิงขึ้น ยาวจรดข้อเท้า ป้ายหน้า เสื้อใช้ผ้าสีตามริ้วขึ้นหรือเชิงขึ้น จะตัดกับวินหรือวีเดียวกันก็ได้ เสื้อคนละท่อนกับขึ้น แขนสามส่วน กว้างพอสบาย ผ่าอก กระดุม ๕ เม็ด คอกลมต้นไม่มีขอบตั้งที่คอ ใช้แต่งในงานที่ไม่เป็นพิธีการหรือในโอกาสปกติและต้องการความสบาย เรียบง่าย เช่น งานกุฐิน เทียวเรือ งานบุญ วันสำคัญทางศาสนา

ชุดไทยจิตรลดา ตั้งชื่อตามพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ใช้ผ้าไหมเกลี้ยงมีเชิงหรือทอยกดอกทั้งตัวก็ได้ ตัดเป็นชิ้นยาว ป้ายหน้า เลื้อยคนละท่อนกับชิ้น คอกลมมีขอบตั่งน้อย ๆ ผ่าอก แขนยาว เป็นชุดไทยที่ใช้ในพิธีกลางวัน ใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น งานพระราชพิธีต่าง ๆ

ชุดไทยอมรินทร์ ตั้งชื่อตามพระที่นั่งอมรินทร์วินิจฉัย แบบเหมือนไทยจิตรลดา ต่างกันที่ใช้ผ้าและเครื่องประดับหุรหาคว่า ใช้ผ้าไหมยกดอกที่มีทองแก่หรือยกทองทั้งตัว เลื้อยคนละท่อนกับชิ้น ไม่มีเข็มขัด ใช้สำหรับพิธีตอนค่ำ เหมาะสำหรับงานเลี้ยงรับรอง รับเสด็จ ไปดูละครตอนค่ำ และเฉพาะในงานพระราชพิธีสวนสนามในวันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศหรือครึ่งยศ เช่น งานพระราชพิธีงานสโมสรสันนิบาต

ชุดไทยบรมพิมาน ตั้งชื่อพระที่นั่งบรมพิมาน ใช้ผ้ายกไหมหรือยกทองมีเชิง หรือยกทองทั้งตัวก็ได้ ตัดติดกันกับตัวเสื้อ หรือเป็นเลื้อยคนละท่อนก็ได้ ชิ้นจีบหน้ามีชายพก ยาวจรดข้อเท้า ใช้เข็มขัดไทยคาด เลื้อยคอกลม ขอบตั่ง ผ่าด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ แขนยาวใช้สำหรับงานพิธีตอนค่ำ เหมาะสำหรับงานพิธีเต็มยศหรือครึ่งยศ เช่น งานพระราชทานเลี้ยงอย่างเป็นทางการ ชุดเจ้าสาว

ชุดไทยจักรี ตั้งชื่อตามพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท (ชุดไทยหม่มสไบ) ชิ้นมีจีบยกข้างหน้า มีชายพก ใช้ผ้ายกมีเชิงหรือยกทั้งตัว คาดเข็มขัดไทย ท่อนบนเป็นสไบ จะเย็บติดกับชิ้นหรือท่อนเดียวกันหรือจะมีสไบหม่มต่างหากก็ได้ เปิดผ่าข้างหนึ่ง ชายสไบคลุมทั้งชายด้านหลังยาวตามเห็นสมควร ใช้สำหรับงานตอนค่ำ สวมใส่เครื่องประดับให้งดงามตามโอกาส

ชุดไทยดุสิต ตั้งชื่อตามพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ตัวเสื้อไม่มีแขน คอด้านหน้า-หลัง คว้านกว้าง มีลวดลายสวยงาม เหมาะกับการสวมสะพายในพระราชพิธีเต็มยศ ใช้ผ้ายกไหมหรือยกทอง จีบหน้า มีชายพก จีบเอว ใช้เข็มขัดไทยคาด เป็นเลื้อยผ่าหลังและปีกเป็นลวดลายด้วยไหม ลูกปิดหรือเลื่อม ใช้ในงานพระราชพิธีตอนค่ำที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ

ชุดไทยจักรพรรดิ ตั้งชื่อตามพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ใช้ชิ้นไหมหรือยกทอง เอวจีบ จีบหน้า มีชายพก หม่มแพรจีบแบบไทย เป็นชั้นที่หนึ่งก่อนแล้วจึงใช้สไบปกอย่างสตรีบรรณาศักดิ์สมัยโบราณ หม่มทับแพรจีบอีกชั้นหนึ่ง ใช้เข็มขัดไทยคาดใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ

ชุดไทยศิวาลัย ตั้งชื่อตามพระที่นั่งศิวาลัย ชิ้นแบบไทยจักรพรรดิ ใช้ชิ้นไหมหรือยกทอง มีชายพกเสื้อตัดแบบแขนยาว ผ่าหลัง เย็บติดกับผ้าชิ้นคล้ายไทยบรมพิมาน แต่หม่มปกลายไทยอย่างแบบไทยจักรพรรดิทับ โดยไม่ต้องมีแพรจีบรองพื้นก่อน ใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ เหมาะสำหรับเวลาที่มีอากาศค่อนข้างเย็น

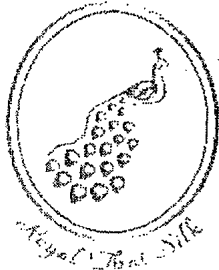
นอกจากพระราชทานชุดแต่งกายประจำชาติของสุภาพสตรีแล้ว ยังพระราชทานแบบเสื้อซึ่งเป็นชุดฉลองพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นชุดประจำชาติไทยของสุภาพบุรุษอีกด้วย

ตราสัญลักษณ์ “นกยูงพระราชทาน”

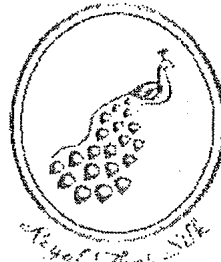
เมื่อปี ๒๕๔๕ มีผู้นำเข้าเส้นไหมและเส้นใยสังเคราะห์อื่นจากต่างประเทศ ทำให้ผ้าไหมไทยมีคุณภาพด้อยลง แต่ผู้ผลิตยังคงเรียกว่า “ผ้าไหมไทย” หรือ “Thai Silk” เพื่อการค้า ทำให้ผู้ซื้อทั้งในและต่างประเทศไม่มั่นใจในคุณภาพของผ้าไหมไทย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระกระแสรับสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาสาเหตุและแนวทางแก้ไข ทุกภาคส่วนจึงร่วมกันระดมความคิดเห็นในเชิงวิชาการเพื่อกำหนดทิศทางและวิธีการคุ้มครองผ้าไหมไทยและกำหนดเป็นข้อบังคับการใช้เครื่องหมายรับรองตามบทบัญญัติ มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้มีพระราชทานสัญลักษณ์นกยูงไทยให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด ได้แก่

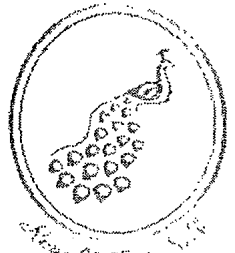
นกยูงสีทอง

นกยูงสีเงิน

นกยูงสีน้ำเงิน

นกยูงสีเขียว

Royal Thai Silk นกยูงสีทอง เป็นผ้าไหมที่ผลิตโดยใช้เส้นไหมและวัตถุดิบตลอดจนกระบวนการผลิตที่เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของไทยอย่างแท้จริง ดังนี้

- ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเป็นทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน
- เส้นไหมต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะ
- ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือ
- ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Classic Thai Silk นกยูงสีเงิน เป็นผ้าไหมที่ผลิตขึ้นโดยยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือและกระบวนการผลิตในบางขั้นตอน ดังนี้

- ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงเป็นเส้นพุ่งและ/หรือเส้นยืน
- เส้นไหมต้องสาวด้วยมือ หรือสาวด้วยอุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนไม่เกิน ๕ แรงม้า
- ทอด้วยกี่ทอมือชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือหรือกี่กระตุกก็ได้
- ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Thai Silk นกยูงสีน้ำเงิน เป็นผ้าไหมชนิดที่ผลิตด้วยภูมิปัญญาของไทยแบบประยุกต์ ใช้เทคโนโลยีการผลิตเข้ากับสมัยนิยมและเชิงธุรกิจ ดังนี้

- ใช้เส้นไหมแท้เป็นเส้นพุ่งและเส้นยืน
- ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้

- ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Thai Silk Blend นกยูงสีเขียว เป็นผ้าไหมที่ผลิตด้วยกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาไทยในด้านลวดลายและสีสันระหว่างเส้นใยไหมแท้กับเส้นใยอื่นที่มาจากธรรมชาติ หรือเส้นใยสังเคราะห์รูปแบบต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน หรือตามความต้องการของผู้บริโภค ดังนี้

- ใช้เส้นไหมแท้เป็นส่วนประกอบหลัก มีเส้นใยอื่นเป็นส่วนประกอบรอง
- ต้องระบุส่วนประกอบของเส้นใยอื่นให้ชัดเจน
- ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้
- ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

ปัจจุบันจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยในต่างประเทศไปแล้วกว่า ๓๐ ประเทศทั่วโลก เพื่อให้ผู้ซื้อทั้งในและต่างประเทศมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของผ้าไหมไทย อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยอีกทางหนึ่งด้วย

รางวัลจากนานาประเทศ/รางวัลหุสยปาสเตอร์

จากที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจในต่างประเทศ ทรงฉลองพระองค์ที่ตัดเย็บด้วยผ้าไหมไทย ยังความชื่นชมและความวิจิตรบรรจงและลวดลายอันปราณีตที่สื่อแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่นานาประเทศ ซึ่งนาง Takako Kanomi ขาวญี่ปุ่น เห็นว่าผ้าไหมมัดหมี่เหมาะสำหรับทำเป็นกิโมโน จึงได้นำผ้าไหมมัดหมี่ชิ้นที่พอใจไปตัดเป็นกิโมโนใช้และต่อมาได้ติดต่อขอให้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ นำเสื้อจากผ้าไหมมัดหมี่ไปแสดงที่ประเทศญี่ปุ่นปรากฏว่ามีผู้สนใจมาก หลังจากนั้นทางประเทศญี่ปุ่นได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี โดยเสด็จฯ ด้วย โดยในงานโปรดให้จัดนิทรรศการผ้าไหมมัดหมี่พร้อมทั้งการจัดจำหน่ายและการแสดงแบบเสื้ออีกด้วย นอกจากนี้ยังเผยแพร่ไปยังภูมิภาคอื่นด้วย

และในโอกาสที่คณะกรรมการ Friends of the Capital Children's Museum ได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับรางวัล Humanitarian Award of the Year (รางวัลมนุษยธรรมแห่งปี) ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้จัดพิธีทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลและถวายพระกระยาหารกลางวัน ณ Capital Children's Museum เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔ การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้พระองค์ได้พบกับบุคคลสำคัญในระดับรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นโอกาสที่ไทยได้เสริมสร้างความเข้าใจอันดีและเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทาง Capital Children's Museum ยังได้ขอพระราชทานให้ทรงนำผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพไปแสดงในโอกาสนี้ด้วย ในงานนี้ได้มีการเชิญบุคคลสำคัญของกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. มาร่วมงานกว่าหนึ่งพันคน มีการแสดงแบบเสื้อโดยผู้แสดงกิตติมศักดิ์ ซึ่งเป็นสตรีชั้นนำของกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และยังมีนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศไทยอีกด้วย

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมการหม่อนไหมระหว่างประเทศ (International Sericultural Commission) จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลหุสยปาสเตอร์ แด่สมเด็จพระ